

מראי מקומות- חולין ק"ב

איכא תנאי דלא ס"ל לאיסור כולל ואיסור מוסיף, וא"כ ה"ה לאיסור חמור, וי"ל דר"א ס"ל כוותיהו, וצ"ע.

(ד) וכי איצטריך קרא לר"א- ע' בראש יוסף דהק' דלפי ר"א, יש לעי', מהו המקר דבני נח מצווים עכשיו באיסור אבר מן החי, דאין לומר דכיון שנשנית בסני, א"כ מצווים גם בבני נח (כשאר דברים), דזהו רק אם אין נשנית לדין אחר, אבל לפי ר"א, דצריך ליכתב בדיני לחדש דחל גם על טמאין, דכיון דמצווה על דמן אתה מצווה על איברין, וא"כ שוב אין מקור לאיסור לבני נח, ע"ש מה שהאריך בזה, והניח בקו'.

(ה) מחלוקת בישראל, אבל בבן נח דברי הכל מוזהר על הטמאין כטהורין- כ' הראש יוסף, דנראה דבן נח מוזהר גם בשרצים וחגבים חיים משום אבר מן החי, ואף אם אמרי' דדג נחשב חיותו זוטר, וא"כ אצלו אין שייך אבר מן החי, אבל עכ"פ לענין חגבים ושרצים שפיר שייך הענין של אבר מן החי.

(ו) אמר רב, אבר מן החי צריך כזית, מ"ט, אכילה כתיב ב"י- הק' תוס' לעיל (צו: ד"ה ורבי), איך ילפי' מהא דכתי' אכילה דאבר מן החי צריך כזית, דלמא לעולם אין צריך כזית, ומה דכתי' אכילה היינו לומר דהיכא דאיכא בהאבר הרבה כזיתים, דחייב על אכילת כזית ממנה, אבל אה"נ, אם אוכל אבר שלמה, שפיר חייב אפי' בפחות מכזית. ותי' תוס' דמהא דכתי' לא תאכל הנפש עם הבשר משמע אבר שלם, וא"כ ודאי אינו עובר עד שיאכל כל האבר, וא"כ ע"כ מה דכתי' לשון אכילה היינו ללמדנו דצריך שיהי' האבר שיעור כזית. וע' בהערות להגרי"ש דהביא מש"כ הרמב"ם דלא כתוס', אלא דאם אוכל כזית מן האבר מן החי לוקה, אף אם אינו אבר שלם, וא"כ הדרה קו' תוס' לדוכתי', מהכ"ת דצריך כזית אם אבר שלם הוא. ותי' דכיון דלא כתיב "אבר" בתורה, א"כ אין דין ברי' באבר, ואין סברא שיהי' חייב על אבר שלם, אלא הוי ככל דיני אכילה, דדינה בכזית [כ"ג בכוונתו, ע"ש].

(א) והני טמאין נמי, הואיל ואתה מצווה על דמן, אתה מצווה על אברין- כ' הראש יוסף, דהא דפשוט להגמ' דאיסור דם חל על טמאין, היינו או משום דאיסור דם ואיסור טמא חלין בב"א, ואפי' למ"ד דלא חלין בב"א, א"כ ודאי האיסור חמור חל, דהיינו האיסור דם, וחייב כרת (ולפי"ז לא חל האיסור טמא).

(ב) והני טמאין נמי, הואיל ואתה מצווה על דמן, וכי- ע' בהערות להגרי"ש שהביא מה שהק' הרמ"ע מפאנו, דלמה צריך לדרשה, תיפוק ל"י מדין איסור מוסיף, שהרי אבר מן החי אסור גם לבני נח, ואי"צ לילפותא מדם. ותי' הרמ"ע ע"פ מה דאי' בב"ק (לח.) דעמד וימודד ארץ ראה ויתר גוים, ראה ז' מצוות שקיבלו עליהם בני נח, כיון שלא קיימו עמד והתירן להן, וא"כ ליכא מוסיף. ותמה ע"ז הגרי"ש, הא מסקנת הגמ' שם הוא דודאי מצווין הן, רק דכיון דאין מקיימין אותן, אז אפי' אם יש מי שקיים המצוה, אין להם שכר, וא"כ איך שייך לומר דאין כאן איסור מוסיף. ותי' הגרי"ש דאולי כיון דהם בגדר אין מצווין ועושין, א"כ זהו ג"כ חסרון בדין איסור מוסיף. אולם בלא"ה כ' דמבואר בתוס' (ד"ה ורבי יהודה) דבאמת הוי איסור מוסיף מה שהגוים מצווים, ולכא' צ"ל דלית ל"י לר"י איסור מוסיף, ולכן צריך קרא.

(ג) אה"נ, וכי איצטריך קרא לר"א- הק' הרשב"א, ור"א נמי ל"ל קרא, תיפוק ל"י מההיא טעמא גופא דס"ל לר"י, דהא משמע דכ"ע מודו באיסור שנוהג בב"נ שחל אשאר איסורין, רק דנח' תנאים אם גיד הנשה חלו אבני יעקב קודם מתן תורה או לא. ותי' דבאמת חולקים התנאים על ר' יהודה גם בזה, דס"ל דלא אמרי' סברא זו דמה שהוא קודם מתן תורה הוי סברא להחמיר, אלא דאף לטעמי' דר"י חולקין עליו, דאפי' אם אמרי' דמה שמוזהרים קודם מתן תורה הוי סברא להחמיר, הרי בגיד הנשה באמת לא נצטוו קודם מתן תורה. וע' ברעק"א שהאריך לתרץ קו' הרשב"א, ובתוך דבריו העיר על קו', דאף אם תנאי דמתני' מודים ביסוד לר"י, הרי ודאי

א"כ, למה ס"ל לראב"ש דנטל צפור שאין בו כזית ואכלו חייב, הרי בחישוב לאכלה מתה פטור, וה"נ, כשבא לאוכלה כולה בב"א, הרי מגלה דעתו דעוף זו לאו לאברים עומדת, ומ"ש אם לאו לאברים עומדת משום דכוונתו לאוכלה מתה, או משום דכוונתו לאוכלה שלם. וכ' דצ"ל דמה שאוכלה בחייה לא מעלה ולא מוריד כלפי הא דנחשב שלא לאברים עומדת, רק אם כוונתו לאוכלה במיתתה אמרי' דשוב לאו לאברים עומדת. אבל מה שהוא מחשב לאוכלה כולה בחייה, אין זה מפקיע שם אבר ממנה. ואם מעיקרא היינו אמרי' בה דלאו לאברים עומדת, אי"ז נשתנה ע"י אכילתה בחייה, וע'.

(ז) **אבר מן החי צריך כזית - פרש"י**, דאע"ג דתרי קראי כתיבי, חד לאבר מן החי וחד לבשר מן החי, לא תימא דאתרבי אבר אע"ג דאין בו שיעור, אלא ודאי יש בו שיעור בעינן, דאין אכילה פחות מכזית. וביאר הראש יוסף, דה"ק לרש"י מ"ש מכל איסורין דבעינן כזית, ות' דכיון דכתיבי תרי קראי, ע"כ בא לחדש דאבר אי"צ כזית, והחילוק בין אבר לבשר הוא דאכל אבר אין צריך לאכול כזית בשר, וסגי בכזית מן הכל, מן עצמות וגידין וכו'. וע"ע ברעק"א דביאר דלא ה' ניח"ל לרש"י לפרש דה"א דחייב בפחות מכזית משום ברי', וכמו דס"ל לתוס' שהבאנו לעיל, דזה ה' פשוט לרש"י דזה אינו, ולשיטתו בסוף פרקין דבכזית מן האבר חייב על אבר מן החי, דס"ל לרש"י דמסברא אינו בכלל ברי', דאם ה' מסברא בכלל ברי', היינו אומרים דבא הכתוב לומר דחייב אף על חצי אבר, אע"כ דאף בלא קרא לא היינו אומרים דברי' הוא, וזה לא ה' ה"א של הגמ' כאן, ולכן ה' צריך הגמ' לפרש באו"א.

(ח) **וטמאה בין בחי' בין במיתתה בכל שהוא - הק' רעק"א**, לפי שי' ר' יונה (הובא במג"א ר"י, י"א) דאוכל זית ליכא בו דין ברי' כיון דהגרעין אין ראוי לאוכלו, אף אם באמת אכלו, מ"מ כיון דלא שייך ב' אכילה לא הוי ברי', א"כ הכא בטמאה ג"כ נימא כן, דהא יש בו עצמות דאין ראוי לאכילה, ואעפ"כ הוי ברי', והניח בצ"ע.

(ט) **נטל צפור שאין בו כזית ואכלו, רבי פוטר - הק' רעק"א**, לשי' רש"י דברי' לא בעינן שיהי' שמו עליו (כמו שי' תוס' לעיל לו.), וכמבואר מהא דכ' רש"י דמה שאין נבלה נחשב ברי' הוא משום דמתחלת ברייתה לא ה' נבלה, א"כ למה באמת אין האוכל צפור שאין בו כזית לוקה משום בשר מן החי משום ברי', הרי אכל כל הבשר, ומתחלת ברייתה ה' נאסר, וא"כ ליחייב משום דין ברי', והניח בצ"ע.

(י) **אמר רבא, את"ל סבר ראב"ש מחשבת אוכלין שמה מחשבה, חישב לאוכלה מתה ואכלה חי' פטור - פרש"י**, דגלי דעת' דבהמה זו לאו לאברים עומדת. והק' רעק"א,